

Évközi 30. vasárnap

Zsid 5,1-6

Minden főpap

¹Mert minden főpapot az emberek közül választanak, és arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket, ajándékokat és áldozatot mutasson be a bűnökért, ²mint olyan valaki, aki megértő tud lenni a tudatlanok és a tévelygők iránt, hiszen őrá is gyöngeség nehezedik. ³Ezért a népért is, saját vétkeiért is áldozatot kell bemutatnia. ⁴A tisztséget magától senki sem vállalhatja, csak akit az Isten meghív, mint Áront. ⁵Így Krisztus sem önmagát emelte főpapi méltóságra, hanem az, aki így szól hozzá: „A Fiam vagy, ma szültelek.” ⁶Másutt meg ezt mondja: „Pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.”

A Zsidóknak írt levél címzettjei nem pusztán a Palesztinában élő zsidókeresztények. Feltehetően a levél címzettje a jeruzsálemi papság, amely a zsidó háború után és a Jeruzsálemi Templom lerombolása után mélyeséges depresszióba jutott. Az ő életüket a liturgikus szolgálat és a Szentírás mélyebb ismerete alapvetően meghatározta. Életük, örökölt és nem szerzett jogok alapján, a Jeruzsálemi Templomban bemutatott áldozati szertartások végzésében telt el. Ez adta életük értelmét, családjuk rangját, biztosított társadalmi pozíciót. Ez alapján választották meg a főpapot a királyi család kihalása után a nemzet vezetőjének. Ők tudták betölteni azt a funkciót, hogy a politikai és a vallási közösséget, ami Jeruzsálemben azonos volt a kultuszközösséggel, egybefogják. A templom mágikus hely volt, a rítus pedig a nemzeti egység és a vallási identitás kifejezésének szimbolikus gesztusa. A Templom lerombolása után nem volt hol, és a száműzött papoknak nem volt kivel bemutatni az áldozatot. Ennek a pozíciónak megtartásért a politikai közösség erősítésével próbáltak harcolni, és így keveredtek bele a politikába. Sok olyan cselszövéshez volt közüük, amely nem illett papi méltóságukhoz. Ezért szaporodott a jeruzsálemi templomi kultuszt és a papság tevékenységét bíráló csoportok száma. A farizeusoktól az esszénus közösségig és a kereszténységig mind azt kifogásolták, hogy sem a rítus, sem a templom nem szenteli meg a népet, és nem látja el funkcióját, hogy közvetítsen Isten és választott népe között, pedig ez lenne a feladata. Főleg azért gondolták, hogy ezt a közvetítést nem tudják teljesíteni, mert a kiválasztott papi személyeket beszennyezte a politika, maguk is bűnösök, így a végzett kultusz hatástalan. Ebben az állításban volt

valami igazság, és ez a logika idegesítette a papokat. A Jeruzsálemi Templom pusztulása és pozícióvesztésük idején mélységes vallási depressziójukban hajlamosak voltak úgy vélni, az egész katasztrófát vétkeikkel idézték elő. Ez a közös érzés lesz a Zsidóknak írt levél szerzője és címzettjei között a kapcsolat. A szerző kereszténységet és Jézus megváltó művét kultikus cselekménynek feltüntetve mutatja be olvasóinak, mégpedig úgy, hogy Jézust Melkizedekkel, az Ábrahám-nak áldozatot bemutató pappal azonosítja (Ter 14,18; Zsolt 110,4).

A két szövetség közötti időszakban, az ún. intertestamentális korban sok apokrif szerzőt érdekelt ennek a titokzatos papkirálynak a sorsa. Legtöbbször Sém, Noé fiának, Kumránban pedig mennyei angyalnak tartották, és Mihály főangyalhoz hasonlóan a lázadó angyalok ellen harcolt. A tizenkét pátriárka testamentuma főpapnak is tartotta. Ezt használja ki a Zsidóknak írt levél szerzője: Jézus megváltó tevékenységének hatását szemlélteti az alakjával.

Nem könnyű igazán jól végezni a rítust. Egyrészt mert a szimbolikus szertartási szövegek, mozdulatok és cselekvéssorok sok esetben érthetetlenek a vallásban nem járatos ember előtt. Másrészt a szertartást hajlamosak az emberek, néha a végző pap is egyfajta színháznak felfogni, amelynek célja, hogy a cselekedeteken keresztül morális tanítást közvetítsen. A keresztény szertartás is lehet ilyen, és a szertartást végző papon múlik, mennyire képes kiragadni a cselekménysort a színházias közegből, és a látvány segítségével lelki hatást előidézni. Fontos szerepe van az átélésnek, de annak is, hogy a pap mennyire képes azonosulni Krisztussal. Mentnek maradni a bűntől, vagy megbánni azokat, és megérteni, hogy a szertartást nem a bűnösök elrettentésére kell végezni, hanem a megtérés szolgálataként. A szertartásvégzőnek nagy a felelőssége, hogy tudja-e motiválni a résztvevőket a szimbolikus cselekménysorokon keresztül, vagy csak megjelenít egy régmúlt hagyományt. A miséző pap megmarad Melkizedeknek, vagy Krisztus mása lesz, aki feláldozza magát a népért.